

BIZANC

KODIFIKACIJA RIMSKEGA PRAVA:

- Justinijan je zbral vso veljavno rimsko pravo in ga uredil v **Justinijanov kodeks** (Codex Iustianus) - temelj bizantinskega in od 12. stol zahodnega prava
- **Digesta** ali **Pandectae**-zbirka spisov, **Ilustracije**-učbenik rimskega prava, **Justinijanovi zakoni** oz. **odredbe**-4 deli zbirk rimskega prava
- Justinijanovo pravo je bilo milejše

ZNAČILNOSTI JUSTINIJANOVE VLADAVINE:

- najvišja oblast v državi (upravna, zakonodajna, sodna, vojaška, zunanjepolitična)
- senat izgubi vlogo, je le še simbolično (senat le častna funkcija)
- Justinijan: cesar, despot (najbolj opazno v dvornem cemonirialu)
- podpora pri vojski, šolanemu uradništvu, cerkvi
- cerkev je razlagala in opravičevala družbene razlike ter poudarjala pomen pokorščine, država pa jo je ščitila, plačevala z zemljišči, pomagala širiti vero in verske nauke, Justinijan zapre atensko akademijo(usmerjenost k poganstvu)
- Justinijanu so pomagali: Tribonijan-pravnik, Janez-notranji minister, Narzes in Belizar-vojska, Justinijanova žena, Teodora

POSKUS OBNOVE CELOTNE RIMSKE DRŽAVE:

- Justinijan se je imel za naslednika rimskih cesarjev, hotel zavladata na nekdanjem območju Rimskega imperija
- napadali so jih: Slovani, Bolgari (S), Perzijci (V) - neuspešno
- zavzeli Sredozemlje
- negativne posledice dolgotrajnih vojn:
  - o opustošena polja
  - o uničenja mest
  - o praznjenje državne blagajne (davki sosednjim državam, da jih niso napadale, vojne) □ narastejo državni davki, verska nasprotja (Heretični nauki), upori najemniške vojske □ **OGROŽANJE NOTRANJE STABILNOSTI**

- o po Justinijanu vdrejo **Langobardi** (osvojijo Italijo), **Perzici** (v 7. stol, Sirija, Palestina, Egipt), **Vizigoti** (Španija)

HERAKLEJEVO PREUREJANJE DRŽAVE:

- cesar Heraklej
- tematske ureditve - državo razdeli na vojaško-upravne teme/okrožja (na najbolj izpostavljenih ozemljih napadani naseli kmete kot vojake in statote - dobijo zemljo, ki jo obdelujejo in plačujejo davek - dedno)
- nezanesljiva najemniška vojska je razpuščena
- vso oblast v temi ima strateg-vojaški poveljnik (dolgo ni fevdalizma)
- **militarizirana država**
- okrepi se obrambna in finančna moč države → ubranijo Carigrad pred Avari, Slovani, na V porazijo Perzice pri Ninivah (dobijo dežele od Armenije do Egipta) → vendar jih na koncu porazijo ARABCI

BIZANTINSKA KULTURA:

Glavni dejavniki bizantinske kulture.

- grška kultura, grški jezik
- rimska državna ureditev
- krščanske religija

HELENIZACIJA:

- opuščanje rimskih/latinskih elementov → Bizanc se spreminja v **orientalsko, grško monarhijo** - opuščanje latinščine
- vendar je Bizanc še vedno ostajal odprt za nove kulture (staroselci ohranjali svoje kulture)
- grščina je bila nujno potrebna za napredovanje v bizanski družbi

ŠOLSTVO:

- študirali znanstvena, filozofska in literarna antična dela
- šole (bogatejši - privatni učitelji za dečke in delkice), knjižnice
- ustanovljena cesarska univerza v Carigradu za šolanje uradnikov (odvisna od cesarjevega pokroviteljstva)

- niso poučevali študija svetega pisma in teologije (to poučuje cerkev, v posebnih samostanskih in patriarhatskih šolah)
- izobraževanje ni nikoli postal cerkveni monopol

LITERATURA in LIKOVNA UMETNOST:

1. Literatura:

- v literaturi predvsem dela z religiozno vsebino: molitve, himne, življenjepisi svetnikov (nenatančni, opis okolja v katerem so živeli)
- zgodovino pisce se zgledujejo po Herodotu, Tukididu, Polibiju
- dela namenjena dvorjanom, izobražencem, višjim uradnikom
- v delih je v **osdspredu vladar**, njegov dvor in vojaški uspehi
- najpomembnejši pisec je **Prokopij**:
  - o Historikon - opisuje Justinijanove vojne
  - o Peri Ktismaton - opis stavb tistega časa
  - o Anekdota - pripombe na Justinijanovo despotsko vladanje
  - o opisoval dogodke pristransko in nedosledno

2. Likovna umetnost:

- arhitektura - cerkev Hagie Sofie (Svete Modrosti) v Carigradu
- sinteza dveh zgodnjekrščanskih bazilik: podolgovate latinske/zahodne bazilike in vzhodne bazilike z križnim tlorisom, vpisanim v kvadrat in krog, kupola martirija

3. Slikarska umetnost:

- poudarjanje verskih resnic
- poudarjanje boga, veličastnost cerkve na eni strani in cesarja, kot božjega zastopnika na drugi strani
- ikone, freske, mozaiki
- ponazarjanje: duhovnega stanja oseb, njihove verske vneme, vzvišenost svetniškega in državljanskega dostojanstva